

Реферат на тему: "Дмитро Васильович Павличко, життя та творчість"

Дмитро Павличко

Реферат з української літератури

Дмитро Васильович Павличко

Між розгонистих просторів нестримно плине Дніпро. З російських левад, білоруських пущ котить хвилю на Україну — широкий як світ, певний у силі своїй, у могутті невичерпному.

Відтоді, як Дмитро Васильович Павличко уперше побачив легендарну ріку, він позичає в неї силу й снагу, і світ увесь бачиться йому прекрасним та неповторним, як стародавній Славута. І рідний Стопчатів на Прикарпатті, де 28 вересня 1929. року народився і гори вдалині, і річечка Лючка, що в'ється серед села — спокійна й сумирна влітку, а весняною повинню так розливається, що всі лавки (місточки) забирає; і матуся, добра, лагідна, і мудрий, статечний батько, і люди — трудівники невтомні — все, все яскравим видом стоїть у пам'яті та й ніколи не зітреться...

З дніпровської кручі поет вдивляється в голубі далечі Лівобережжя. Ген там, у Дарницьких лісах, загубилися батькові сліди... Мобілізований до австро-угорської армії. 1916 року під Луцьком він здався в полон. Поневірявся в таборах утік з неволі до Києва у лавах червоних бойових дружин боровся з білогвардійцями та петлюрівцями. Згодом дець роздобув конячину і верхи дістався додому, де його знов узято на фронт. Засуджений австрійськими властями до розстрілу за більшовицьку агітацію серед вояків, чудом вирвався з Бригідницької в'язниці у Львові. Знов повернувся до Стопчатова.

Згодом зазнав він утисків і польських жандармів-пілсудчиків. Паноту гонористу ненавидів. І дітям батько передав свою ненависть та відразу до будь-якого насильства й зла, а також почуття національної гідності, самоповаги й гордості за працьовитий, хоч і упосліджений, люд. Як і всі трудящі земляки-галичани, радо вітав прихід радянських воїнів у золотому Вересні 1939 року. Односельці довірили йому бути першим головою стопчатівського колгоспу.

Син згадує, що батько за працею ніколи не мав спочинку, умів красно й переконливо говорити. Недарма в одному з "Сонетів подільської осені" поет звертається : до батька :

Усе життя я доростати буду
До мудрості твоєї й доброти,
До висоти твого важкого труду.
Дай до пісень мені слова знайти...
("Батько")

Змалку хлопець полюбив колиску, художнє слово. "Кобзар" Шевченка, "Тарас Бульба" Гоголя, твори Франка розчинили перед ним двері у світ поезії, людської доброти й гідності. Зі сцени сільського клубу пастушок декламував гнівні вірші Шевченка, і вразливому хлоп'яті здавалося, що від його "серця відривалось пломенями слово кобзаря".

В середовищі працьовитого й чесного народу черпав мистецький хист і творче натхнення Д. Павличко: "Там узяв я пісню в серце із людських сердець". Та і була ще наука у Василя Стефаника, Марка Черемшини, Леся Мартовича, Ярослава Галана, була любов до і народної пісні, до витворів самобутніх умільців — килимарів, різьбярів, гончарів, вишивальниць з Косова,

(Коломиї, Космача. А ще ж ходили між людьми легенди про Олексу Довбуша — невмирущого витязя, проводиря опришків. Дух волелюбства витав над краєм. Прогресивні кола галицької інтелігенції, мов із чистого джерела, брали все краще з мистецьких і духовних надбань слов'янства й світу. З особливою увагою і любов'ю вони сприймали творчі здобутки митців

Радянського Союзу.

Синові селянина, українцю, випало зазнати приниження й зневаги в польській школі, де він малим учився, звідки приносив синці "від тих освічених катів", — шовіністично настроєної вчительки, уніатського духовенства.

Але

війнув зі Сходу легіт волі,

Прийшли брати з-поза Збруча... —

з радістю згадує поет у вірші "Я син простого лісоруба".

1953 року Дмитро Павличко закінчив філологічний факультет львівського університету, вступив до аспірантури, готувався до наукової роботи. Того ж року вийшла перша збірка віршів "Любов і ненависть", яка принесла поетові визнання в літературному світі і серед читачів. Відтоді він успішно поєднує поетичну творчість, яка вийшла на перше місце, з творчістю літературознавця й критика, дослідника літературного процесу на Україні і поза її межами. Цілі десятиліття вщерть виповнені працею, натхненною, плodотворною

Твого погляду вітер

піднімає з землі моє серце

наче кленовий листок

і я вже лечу над світом

і лоскотно мені від польоту

та в мереживі ранку хмари

як пір'я крилатого моря

проламуються піді мною

і я падаю

падаю

на мене летять полотна

колючих стерень
дзеркала ставів
плетениці стежок
отари осіннього лісу
леза колій
тарелі стадіонів
брили будинків
і кранів краби
де ж білі дзвіниці грудей твоїх
щоб я розбитися лагідно міг?
Я прилітав до тебе
як бджола
до черешні розквітлої
я від саява й запаху
крони твоєї
знесилено падав
я сліпнув од радості
квітучого простору
і важко було мені
перелітати з квітки на квітку
та ще важче було мені
знати
що ти неосяжна
відкрита для мене
для інших бджіл
а також для ос
для джмелів
для шершнів
що ти не ночуєш ніколи
крил моїх
кожною своєю пелюсткою
що я не зможу ніколи
в кожную квітку твою заглянути
бо коротка весна
а ти безконечна як всесвіт
Не раз мені здається,
що я прожив тисячу років.
Заглядаючи в криницю свого життя,
я не бачу маленького дзеркальця води,
так далеко воно від моїх очей.
Та коли я, закривши очі, хочу згадати,

що найглибше запало в душу мою.
бачу твій образ, моя дівчинко,
моя любове тиха.
Навіть моє дитинство погасне и пам'яті,
навіть стежка, якою я бігав до школи,
заросте,
навіть сам я зникну за перелазом життя,
але ти, моя дівчинко, моя тиха любове,
житимеш у моїх словах вічно.
На трибуні ти говорила
схвильовано, але якось інакше,
якось краще ти хвилювалася
перед очима народу.
Я відкрив тебе знов сьогодні,
як зорю, яку пам'ятаю з дитинства.
Ти говорила правду. Ти завжди
була відвертою й чесною, але
перед очима народу
правда твоя стала Іде кращою.
Ти сама стала ще кращою
від слова правдивого, що розлилося
хвилю молодості по жилах твоїх.
Благословенне будь, молоде серце,
бунтарське серце, в грудях людини
з чолом, овіяним сивиною!
Я люблю тебе! Ти на трибуні,
де, буває, старіють люди від мислі
заштампованої, нецікавої,
помолоділа від правди,
що в тобі не згасала ніколи.
Стояли ми на темній оболоні,
Немов два дерева в однім гіллі.
Мої долоні на твоєму лоні
Тремтіли, мов на лампі мотилі.
Лампада сонця в молодому тілі
Принаджувала жителів темнот.
Метелики згоряли очманілі
І налітали, спалені стокрот.
О, попелом вони не розсипались,
Лиш очищались од вогнистих сфер.
Єретиком ставав мій кожен палець

Готовим вийти вдруге на костер,
Готовим знести найлютіші муки
За світло, що зринає з темноти...
Безсмертними ставали мої руки
На пагорбах сяйливої мети.
Так, ніби відкривав небесні далі
Незайманості непорочний гріх
На тих стежках біблійної печалі,
На тих дорогах радощів моїх.
Сріблиться дощ в тоненькому тумані,
Як ниточка в прозорім полотні.
А сонце по його блискучій грані
Тече і душу сповнює мені.
Зустрінь мене. Я повен пожадання
Блакитної, мов сон, далечини.
Моїх очей неголосне страждання
Ти поглядом ласкавим зупини.
Моя печаль тебе не поневолить,
А тільки радісний розбудить щем,
Немов цього туману срібна волоть,
Замаєна і сонцем, і дощем.
Та мить, яка надходить після болю,
Тобою завданого,— ніжна мить...
Я все стерплю, я все тобі дозволю —
Не бійсь боляче серце надломить.
Надламане, воно смачніше буде,
Як хліб, що їється з голоду й злоби;
Заходь, як у світлицю, в мої груди
І все, що заманеться, там роби.
В тій хаті на підлозі, як у пущі,
Клади вогонь, пали нужденний рай,
Чи, мов зерня з твердої шкаралущі,
Розбиту душу з мене видирай.
Я відновлюсь, я оживу, кохана,
Хоч сто разів од рук твоїх згорю.
Благословенна та найглибша рана,
Що звільна обертається в зорю!
Я стужився, мила, за тобою,
З туги обернувся мимохіть
В явора, що, палений журбою,
Сам один між буками стоїть.

Грає листя на веснянім сонці,
А в душі — печаль, як небеса.
Він росте й співає явороньці,
І згорає від сльози роса.
Сніг летить колючий, ніби трина,
Йде зима й бескидами гуде.
Яворові сниться яворина
Та її кохання молоде.
Він не знає, що надійдуть люди,
Зміряють його на поруби,
Розітнуть йому печальні груди,
Скрипку зроблять із його журби.
Так, ти одна, моя любове,
Даєш мені снагу обнови,
Народжуєш мене щодня
Інакшим, іншим, ніби з дна
Душі кремнистої моєї
Виборсуєш нові камеї з моїм обличчям... Боже мій,
Мене ти змінюй, та не смій
Своє натхнення на забаву
Перевести, смішну й лукаву,
І, творячи немовби в сні,
Чужі прикмети дати мені!
Живу я правдою тією,
Що птах не може стать змією,
Що маску будь-яку лакей
Бере, бо все йому лакей!
А я не раб, не хитрий служка,
Чия натура, як подушка,
Податлива й м'яка!
Мені Пасують риси кам'яні.
То звершуй переміни диво,
Але поважно і правдиво,
Щоб не осліп і не оглух
В чужому образі мій дух.
Ти пахнеш, як листя весняне,
Як дитинство моє полотняне,
Як тепла малинова стежка,
Як мамина срібна сережка.
Ти пахнеш, як племінь живиці,
Як біленький дзвінок медуниці,

Як вулик, де сховане сонце,
Як маминих мрій волоконце.
Ти пахнеш, як виспане море,
Як жіноче невидиме горе,
Як пилок на пшеничній ниві,
Як мамині руки сяйливі.
Ти пахнеш, як роси на житі,
Як столи, рушниками накриті,
Як співаюча стружка ялова,
Як мамина лагідна мова.